BK2 V

IVLI CÆSARIS SCALIGERI

EPISTOLIA DVO

LECTV DIGNISSIMA,

NVNC PRIMVM EDITA,

CVRA AC DILIGENTIA

IOACHIMI MORSI.

LVGDVNI BATAVORVM

EXCVDEBAT IACOBVS MARCI.

cIↃ IↃ C XIX.

BIBLIOTECA NAZIONALE 1872 FIRENZE

Gratia quam peperit, Charites auxere, Minerva
Abſolvit; Morsi fama perennis erit.

Immortalitati nominis & famæ, Nobilis Patricii, & præclari iuvenis-Viri,

DN. IOACHIMI MORSI,

CHRISTIANVS S. LONGOMONTANVS, *Mathematicus Regius ac Profeſſor in Academiâ Hafnienſi, amicitiæ cauſâ* L.M.P.

AMPLISSIMO AC CELEBERRIMO
VIRO,

DN: MELCHIORI GOLDASTO,
Philologo, Politico & IC. De Rep. literariâ literatiſque ſummè præ cæteris merito,

Conſiliario diverſorum Germaniæ Principum dignïſsimo,

IOACHIMVS MORSIVS S. P. D.

AB utroq; SCALIGERO patre & filio, Ampliſsime ac Celeberrime GOLDASTE, nihil umquam profectum iudicare te mecum exiſtimo, quod non digniſsimum ſit, ut ad omné poſteritatem tranſmittatur. Quæ certè mihi horum Heroum incomparabilium divina ſcripta in itineribus meis ſingulari felicitate obtigerunt, ſupprimere, publicæque luci invidere, hominis parum relligioſi ſemper arbitratus ſum. Et iam ante quidem poſthuma nonnulla opuscula filii vulgare cœpi, cui duo hæc lectiſsima

Epiſtolia parentis, à Clariſsimo Galliarũ Regis Coſmographo, PETRO BERTIO, Profeſſore Academię noſtrę numquam ſatis laudato, mecum communicata, quin ſubiungerem, prætermittere non potui. Daturus & reliqua eorum, quæ apud me exſtant, occaſione prima, ſi labores meos pios in horum cœleſtium virorum, quorum

--- umbris tenuem & ſine pulvere terram
Spiranteſque crocos, & in urnâ perpetuum ver

precamur; meditationibus è tenebris eruendis, tuo, tuorumque ſimilium accuratiſsimo iudicio placituros intellexero. Libenter itaque primitias haſce vide, & me, illuſtrium tuarum virtutum cultorem ac admiratorem maximum, cum illis, patrocinio tuo dignare. Vale virorum optime, & me, Serio Tuum, ama. Dabam feſtinanter Lugduni Batavorum, A. C. M D C. XIX. XIX. Mart.

Ex

E x
IVLII CÆSARIS SCALIGERI
XVI Libro
Exotericarum Excercitationum, qui CARDANVS inſcribitur.

I.

POſteaquam mei fati ſævitia tam miſerè mihi favit, ut cum meâ unius gloriâ publici luctus coniunxerit acerbitatem, atque tam egregios meos ac officioſos conatus tam dira calamitas ſit conſecuta, non putavi committendum mihi, quin quanta eſt ob leniſſimas caſtigationes affectus moleſtia *Hieronymus Cardanus*, tantum me ex eius interitu cæpiſſe mœroris, teſtatum relinquerem poſteritati. Nam tametſi eius vita mihi terrori eſſe poſſe videbatur: tanta tamen in omni genere literarum extabant eius merita, ut ego quoque qui me unum ex hiſce civibus profiteor, communem omnium utilitatem meis commodis debuerim anteferre. Orbata eſt enim Reſp. literaria viro maximo atque incomparabili, eamque iacturam fecit, quam fortaſſis nullis poſthac ſæculis re-

parare poſſit : Ego vero privatus ſum & teſte & iudice, atque etiam (proh dij immortales) laudatore lucubrationum mearum. Eas enim ita approbavit, ut ſpem omnem defenſionis ſuæ in declinatione ſola poſuerit, in deſperatione potentiæ ſuæ,in ſuarum virium ignoratione : quibus ille tam pollebat, ut cum nullus modus, nulla ratio latere potuerit, qua meas quoque caſtigationes poſſet ad celebritatem nominis ſui comparare. Atque ille quidem talis tantuſque fuit, ut oſtendere potuerit ſtudioſis ſe eadem ſenſiſſe, quæ ego tanquam contraria ſcripſerim, ſi bona iudicaret : ſin aliter ſentiret,eadem animi præſentià corroborare aliquando, quæ ſemel ſtatuiſſet, qua ſtatuerat ea, quæ corroborari poſſe iudicaſſet. ego vero qui eo animo ac ſpe ad eum virum ſcripſiſſem, quem equidem omnium mortalium ingenioſiſſimum atque eruditiſſimum vulgo prædicarem, ut me invictum illi fore confiderem: ex eius vità operoſam laudem propter aſſenſiones, non ex interitu ignavam quietem ex hac quaſi cauſæ deſertione mihi exſpectaſſe quis non videt? Profecto viri illuſtriſſimi, & quem ego acerrimum, atque ſuæ fidentem magnitudini cognoviſſem, benignitate atque beneficio frui licuiſſet. Facile enim ut erat omnium humaniſſimus ad amicitiæ iura communia vel ſimpliciſſimis literulis evocabatur, me qui in præliis diu exercitatus ad pericula omnia audaciam meam obieciſſem : qui in aſſiduis diſputationibus penè attritus, in diuturnis ſcribendi ærumnis penè conſumptus eſſem, diſputare tam ſupinè de tanto Heroe, in tanto conflictu, tanto pulve-

pulvere,& ſomnolentũ victoriam concupiſſe, haud veriſimile eſt. Neque ſolum abeſt à ratione rerum, & ab opinione hominum iudicioſorum abeſſe debet, verum etiam ab omni utilitate nominis mei. In eo enim ſemper adhæreſcere voluit animus meus, ut putaret omnem hominem (ut ſane omnes nihil aliud quam penè nihil ſumus) adeo errare poſſe,ut etiam ſibi licere poſſe contendat. Quod ſi conſummatiſſimo viro contigit aliquando: quod ſi ſæpè mihi, & nonnunquam aliis uſu venit, prolapſiones illas non eſſe errorum cenſibus adſcribendas,niſi ſi quis poſtea porro eas tueri velit: pro conſtantiâ enim pertinaciam, pro humanitate veritatem profiteri neceſſe eſt, neque enim erat is,cui aliquid excidit paulo importunius: ſed ſi quando ſuam culpam propriam facit ex infami defenſione. Igitur illo vivente ſi ex conſcientiâ rerum ſilentium eſſet conſecutum, quid mihi potuit honorificentius evenire? nempe tanquam præceptorem aut patrem modeſtiſsimis aſſenſionibus excepiſset. Quod ſi ad pertinaciorem diſceptationem rem revocaſſet, quotuſquiſque nunc iam non intelligit, ex priore mentis agitatione futurum, ut ad inſaniam propius accederet? Id quod divinus ille vir cum acutiſsimè perpendiſset, quod non potuit ferre, tulit. Id eſt animi conſtantiam ad vivendum afferre non potuit: ad moriendum potuit: & quod potuit ferre, non tulit, hoc eſt communionem animorum noſtrorum atque iudiciorum ad publicam ſtudioſorum utilitatem. Quamobrem doleo vicem meam, qui ad prælium hoc luculentiſſimas ſuſce-

perim

perim rationes, ad conflictum habuerim explicatiſſimas, ad victoriam, quam ſperaram, eas quas neque ſperare licuit conſtanti viro. Quis enim talé eventum rei exſpectaſset? qué neq; concupiſcere viri fortis, cuius laus in hoſtium laude penitus poſita eſt. Doleo vero vicem totius Reip. cuius doloris cauſas vulgus quidem literatorum pro ſuo captu capere poteſt : pro meritis illius divinitatis nullo modo poteſt. Cùm enim in homine docto tres partes omnino excellere debeant, eruditio varia & multa, ingenium ſummum cum acerrimo iudicio coniunctum: tria hæc ille puncta adeo plenè tulerat, ut ad unum modo totus pro ſe, ſolus pro omnibus factus à Naturâ eſſe videretur. Nemo enim humanior cum minimo quoque, nemo apparatior ad omnia cum maximis quibuſque viris inventus eſt. Lenitas Regia, celſitudo animi popularis non ſolum omnium horarum, ſed etiam omnium locorum, omnium hominum, omnium fortunarum homo. Quod vero attinet ad eruditionem, circumſpiciamus quæſo totum hunc huiuſce feliciſſimi ſæculi conſummatiſſimum orbem literatorum, multos magnos viros efferent merita cuiuſque ſua, cæterum hos unâ tantum aut alterâ in parte Philoſophiæ occupatos. Ille vero cum profundiſſimis Naturæ Deique arcanis humaniores literas ita coniunxerat, eaſque tam eloquenter explicarat, ut nihil aliud toto ætatis tractu profeſſus fuiſſe videretur. Magnus vir ſane, magnus: etiam ſi hoc hoc ſolum præſtiterit : cæterum ſi ingenii exprompta celeritatem, igneam ad omnia vim,

vim, æqualem ad minima & maxima quęque, vel laborioſam diligentiam, vel invictam conſtantiam, conſideremus, propior impudenti fuerit is, qui ſe illi comparare auſus fuerit. Non igitur vel infenſus animus, cuius ego veſtigia nė novi quidem; neque livor, cuius ne umbra quidem attigit unquam umbram meam: ſed tot tantæque illius monumentorum illuſtres notiones ad hoc me impulerunt, ut de illis aliquid ſentirem, & abſolutis de ſubtilitate commentariis exiiſſet priorum appendix quaſi quędam eruditiſſimus liber de varietatem rerum. Atque ego illico antequam de eius morte quicquam allatum eſſet, exemplo ſane meo me ipſum imitatus, triduo excurſum in breviſſima capita, congeſſiſſem. Poſteaquam de eius interitu reſcivi, in unum congeſſi libellum, ut eius ſane adiuvarem labores. ſed ita quemadmodum adiutum ſe ille voluiſſet, ſi quando mecum aut alio doctiore viro de rebus ſuis conferre debuiſſet.

Exceptum manu

IOSEPHI.

II.

SCALIGER

Suaviſſimo, doctiſsimo, optimo,

GERVASIO MARSTALLERO,

Medico Brunſuicenſi, Pater Filio S.

QVantum mœroris capiebamus ex diſceſſu tuo (proptetea quod hoc tempore non ſine maxi-

mis difficultatibus te incolumem evaſurum barbarorum immanitatem videbamus) tantum attulit voluptatis reditus, quam etiam ſuaviſſimis tuis literis cumulaſti. Ego præter cæteros vehementer gaviſus ſum, te reſtitutum nobis, noſtris votis, noſtris ſtudiis, à quorum dignitate non parum decedere neceſſe erat, te amiſſo. Illud quoque auxit commendationem profectionis tuæ: cum novas herbarum facies, novas piſcium te attuliſſe ſcribis. De herbis non miror. Eſt enim πολύχους natura ut ſcis. Cuius portiunculam quantillam nobis notam putas? Quæ fuit cauſa ut poſt infinitas penè mentis exagitationes provexerim me ipſum ex eiuſmodi fato atque iactatione in portum, quem unum proſpiciebam. Is fuit: Cum perpaucis medica res agi, peragi, conficique poſsit, quæ apud nos ſint etiam moroſiſſimè exquiſita: non eſſe abducendos animos noſtros à melioribus ſtudiis ad ea cognoſcenda, quæ iiſdem viribus prædita eſſent, ſi cognoſcantur. quæ cum ſint controverſa, in periculis vitæ noſtræ pro ignotis relinquenda ſunt. quæ denique iis tantum apparata ſunt à natura, qui aliis careant nobis cognitis. Neque exiſtimo eaſdem vires aliis atque aliis plantis ab opifici ſummo impartitas, niſi propterea, quod non ubique omnes, non omnes eodem tempore, eſſe poterant. Generoſi tamen animi eſt, omnia velle, etiamſi pauca poſſit. Tam enim Deo ſimillimi ſumus quàm maximè ſapimus. quò tibi multum debeant ſtudioſi, qui tot laboribus, tantis impenſis rerum naturam noſtro orbi hactenus incomper-[illegible]

tam

tam aperuiſti, ut hic aditus tuæ laudis cum noſtra utilitate coniunctus pateat viris doctis ad ſcipſos componendos, acuendos, confirmandos in exercitatione ingeniorum iudiciorumq; ſuorum. Nam mihi id demum vivere videor, quod datur artium cognitioni, noviſque inquiſitionibus. Quare iucundum atque etiam gratum adventum fuiſse reor non ſolum iuventuti . . . . . ſed etiam optimatibus principibuſque Academiæ, cum illis novæ eruditionis copias tecum longinquis allatas commeatibus oſtendiſti . quod niſi me ipſum conſolarer ſpe, vel tuarum aliquando migrationum, vel illorum commentariorum, vitam mihi acerbam putarem. Sed neque tu pati poteris labores tuos atque etiam ærumnas, quas in naturæ indagatione exequutus es, cum tuæ vitæ curſu finiri, neque illi tam præclaris inſtitutis tuis etiam adiungere verebuntur, quæ ad ſummam rei deeſſe videbuntur. Nihil igitur aliud , quam exſpecto. Laudo te de conſilio tuo quod cępiſse te ſcribis de dicendi æquabili ratione. Nihil quidem libertate divinius eſse puto, quæ verſatur in media ſimplicitate, neque in licentiam effuſa, neque oppreſsa alieni ſtudii ſuperſtitione. Nunquam mihi probatum eſt genus illud imitationis, quod tanquam datis vadibus hæreret aliorum iudicio, ſuum amittens. quâ vęcordiâ inter aucupia verborum res ipſæ intereunt. Legi προπεμπτικὸν, quo proſequeris epiſtolam tuam. Valde ſum delectatus facilitate, promptitudine & quaſi ſinceritate ſententiarum, in quibus matronam mihi intueri videbar ſine fuco niti-

dam, ſine faſtidio comptam. Et illud quo ait & ſua venire Claudianus. Sed & ille nativus calor à ſe ipſo incitatus aſſurgit interdum ad urbanitatem ſaleſque: aliquando induit maieſtatem; nuſquam languet tamen, vegetus, vividus, ſibi inſtans, ſeipſum parturiens. Neque hoc dico, quod iſtis candidiſſimis numeris illuſtrior factus ſim. Antequam ea legerem idem ſentiebam, nec me mutavi. Ago igitur tibi gratias immortales: non prius tanti beneficii memoriam depoſiturus, quam tibi viciſſim oſtendam reipſa me eſſe animo & grato & liberali.

Scito me deſiderio torqueri Panegyrici. non eſt ad nos perlatus. Leniit tamen ipſum lectio Elegiæ qua ſolis defectum luculentiſſimè ſimul atque doctiſſimè canis. Georgius noſter agit Villæ novæ non obſcuris conditionibus. Cæterum ne abſenti quidem officiis deſumus, quę ad eum ornandum ab amico & populari proficiſci potuerunt. De Orſtano miram tibi narrabo fabellam, veriſſimam tamen: Is ex arce Baſentii, ubi agit cum Epiſcopo deſignato, huc venit me ſalutatum. Noſti hominis os probum & germanum. Cubiculum ingreſsus, nihil ille, ſed è comitibus unus, Hic (inquit) Cæſar, huc venit officii gratiâ. Facie & vultu potius, ac mediocri geſtu oſtendi id mihi percarum eſſe. Accedit proin ac loquitur. Ego qui ſederem, non potui quin aſurrexerim: manu benignè apprehenſum rogavi ut frueretur lectuli commoditate. Itaque quod proximum erat, ambo conſedimus. Parcè ille & purè, ac non ſine moderato pudore, aditum quærere ad prolixiorem orationem.

tionem. Ego meo more pauciora, ut ſcis, & animo conſtantiore. Vbi ſermo proceſſit aliquantum (teſtor tibi dominum Ieſum) quem nunquam vidiſſem, quem Lutetiæ ut audieram, ita eſse exiſtimarem, neſcio quo colore aut martiâ potius inflammatus altiore voce, tu es Orſtanus meus inquam. Sic enim eum tunc appellavi. Quod ille miratus annuit. Tunc utrumque ſtupor invaſit: unde id meum in animum ſeſe dediſſet. Sæpè hic mecū eſt, levatqne tædia feræ barbariæ, quæ me excruciat. Et cùm primùm videro, tuis verbis ſalutatum dicam. Tu meis velim gratuleris Fontanovo, cuius progreſsus in ſtudiis noſtris communibus feliciſſimos Chriſtus oro fortunet. Qui eius patris nomen, monumenta, ſapientiam colui, ei valdè benè volo. Agoque gratias, pro honorificentiſſimis verbis quibus me appellavit in Epiſtolâ ad Bergium. Obſecro te ſaluta omnes iſtos primarios viros, quos præceptorum loco habeo. Nullum nomino, ne quem cuiquam videar anteponere. Honoratum valdè atque etiam impenſè amo. Rondelletium colo ac ſuſpicio. Scerroniam admirot. Te etiam atque etiam, tuaſque divinas manus, tam carè ſcribentes exoſculor, mi fili. Vale.

IN

CLARISSIMI MORSII

Symbolum Optimum

DEO AVSPICE, DOCTRINA DVCE,

VIRTVTE COMITE.

GERHARDVS MEIERVS

P. L. C.

SAlve MORSIADVM, *clariſſima gloria, ſtirpis,*
Præſidium Muſis dulce, IOCHIME, *meis,*
Incomptamque hilari nunc ſuſpice fronte Camœnam,
Hancque patrocinio protege, quæſo, tuo,
Quæ geſtit laudes inculto carmine veſtras
Dicere, ſi faveat mitis Apollo lyræ,
Flagitat hoc merito in vatem tua prodiga dextrā
Poſtulat hoc pietas, poſcit amicitia.
Aſt mea humi ſerpens rudis ac inculta Thaleia,
Cantandis Veſtris ſufficit haud meritis.
Te tantum dicet felicem, teque beatum,
Te fortunato ſiderē progenitum.

AV-

AVSPICE *namque* DEO, COMITE *&* VIRTVTE *probatâ,*
Et DVCE DOCTRINA, *cuncta,* IOCHIME, *geris.*
IVPITER *auſpicium, medium tibi, terminus idem,*
Cunctorum, quæ tu hoc auxiliante facis.
IVPITER *in medio fluctu tibi portus & aura,*
Currentemque tuam dirigit ipſe ratem.
Hic quoque quod ſummo volvis, IOACHIME, *labore,*
IVPITER *optato fine coronat opus.*
VIRTVTEMQVE *ſimul tu cum* PIETATE *Tonantis*
Iungis, & Heroum facta imitatis avûm.
Ac inſiſtis iter celebris quo gloria ducit,
Famaque in æternos non peritura dies.
Cumque duplex via ſit, quam monſtret vivida virtus,
Quarum aliam oſtendit Mars, aliam Clarius.
Tu potiùs Clarii ſequeris vexilla parentis,
Quo te dia trahunt munera Melpomenes,
Quæ fovit, quæ te primis nutrivit ab annis,
Inſtillans labris roſcida mella tuis.
Et ſua dona dedit Patareus tibi laurea ſerta,
Quamvis mortali non redimita manu.

Nam

Nā Vera haud titulos, virtus affectat inaneis,
Nec cupit ut ſeſe ſarcina dura premat.
Ergo ventoſæ non tu ſuffragia plebis
Venaris, MORSI, *nobilis arte tua.*
Illuſtris potiùs fama, tituliſque decorus,
Gloria virtutis, quæ tibi habere dedit.
Ergo tuis donis, ſic AVSPICE *macte* IEHOVA,
Et DVCE DOCTRINA *&* IVSTITIA
COMITE.

FINIS.